

Hun var som et pauli ord

Taler

Halvor Moxnes

Dato

6 desember 2021

Sted

Oslo domkirke

Omstendigheter

Minnetale for Kim Friele

1 Det er to benker i Norge som bærer Kims navn. Den første er benken ved Nationaltheatret i Oslo, der Kim satt tidlig på 1960-tallet og speidet etter «likesinnede». Det var en tid da homoseksualitet var forbudt, da homofile og lesbiske møttes i smug.

5

Den andre ble avduket på Vågsallmenningen i Bergen i mai i år. Det er tre brede benker som er formet som bokstavene i navnet. De signaliserer åpenhet med plass til alle, streite og skeive, unge og gamle, brune og hvite.

10 Disse benkene symboliserer hvordan Kim har bidratt til at samfunnet har forandret seg enormt på de 60 årene som er gått. De fleste skeive kan nå leve trygt i det mangfoldet som samfunnet vårt er blitt.

15 Men hvordan gikk det til at det var Kim som ble denne døråpneren? Hun var født Karen-Christine Wilhelmsen, i 1935 i Fana, og vokste opp med broren Bjørn. Foreldrene var åpne og støttende. Det gav henne selvtillit kombinert med trygg borgerlig dannelselse og en rappkjeftet replikk. Det erke-bergenske navnet Friele fikk hun etter et kort, misforstått ekteskap.

20 Dermed hadde hun et godt utgangspunkt for å engasjere seg i Det norske forbundet av 1948, og bli den første helt offentlige talsperson, senere leder og generalsekretær.

25 Kim engasjerte seg i kampen for homofiles rettigheter. Hun gjorde det ved å binde sammen det politiske og det personlige. Det førte til at hun ble homobevegelsens ubestridte frontfigur i Norge.

30 Det var kampen mot Straffelovens § 213 som var Kims første og største seier for
homofiles rettigheter. Forbudet mot sex mellom menn gjorde homofile menns
kjærlighet rettsløs. Hun førte kampen med saklig opplysning, energisk
lobbyvirksomhet, ved å skaffe seg allierte blant politikere, og med en
uovervinnelig retorikk. Hun brukte den samme strategien når det gjaldt å fjerne
35 den psykiatriske sykdomsdiagnosen og utelukkelsen av homofile fra
militærtjeneste.

At det politiske må være personlig, fordi det har med mennesker å gjøre, var
klart for Kim. Hun var opptatt av at homobevegelsen måtte være sosiale
fellesskap. Det som avgjørende forandret livet hennes var den store kjærligheten
40 til Wenche Lowzow. Kim virket alltid sterk, selvstendig og stridbar. Men hun
var også sårbar og avhengig av andre, og fremfor alt Wenche. Den godheten
Wenche viste henne, mildnet henne.

Med Wenche fikk hun et hjem. I mange år bodde de i Wenches familiehytte på
45 Haugastøl. På Haugastøl samlet de familie, venner og med-aktivister til fester
med latter, humor, gode samtaler og utsøkte måltider. Kim og Wenche flyttet
etter hvert til Geilo, der Wenche døde i 2016. Sorgen over Wenche var tung å
bære, fordi kjærligheten var så sterk.

50 Kim var en tøff politisk aktivist, men hun var også en omsorgsperson for mange
mennesker, ofte skjulte lesbiske og homofile som oppsøkte henne. Hun hadde
en utrolig evne til å møte og å se mennesker. Hun var særlig glad i å snakke med
ungdom, og de elsket henne. Temaet for hennes innlegg var ofte «Å være
menneske er å være annerledes,» og det gav mange unge hjelp til å takle presset
55 til konformitet.

Kim ble homobevegelsens frontfigur i Norge. Selvsagt var det fordi hun sto
fram og sto på. Men det var også fordi hun ble båret fram av fellesskapet i den
homofile bevegelsen. Hun var en sterk person, det skapte sterke konflikter, men
60 det var også mulig å komme videre. Det beste eksemplet er innføringen av
partnerskapsloven. Det var andre som kjempet den fram, men de skjønnte at det
var helt avgjørende at Kim og Wenche ble det første paret. Det skjedde på
Rådhuset i Oslo. Den eventyrlige festen som utspant seg foran Rådhuset og
kjøreturen med hest og åpen vogn gjennom byen, var som en dronning-reise.

65 I senere år var det særlig gjennom Pride-feiringen at Kim var bevegelsens

ubestridte dronning, enten i åpen bil eller sammen med ledende politikere i paraden. Hun skulle ha deltatt i Pride sist juni, men var for skrøpelig til å reise til Oslo. Men at viljen og tanken var klar, var tydelig i NRK-intervjuet med henne. Hennes siste budskap var at vi som lever i frihet, ikke må glemme de som utsettes for rasisme i mange deler av Europa: jøder, homofile og lesbiske, funksjonshemmede, alle som opplever urettferdighet.

Når vi ser tilbake, kan vi se at Kims kamp for rettigheter for en skjult minoritet var en kamp for menneskerettigheter til beste for hele samfunnet. Derfor blir Kim nå hyllet ikke bare som forkjemper for homofiles rettigheter, men for menneskerettigheter for alle.

Flere har lurt på hvorfor Kim blir bisatt i en kirkelig seremoni. Hun meldte seg jo tidlig ut av kirken i protest. Hun hadde et robust forhold til vår Herre, det var kirken som var motstander i kampene hun førte. Etter Wenches død meldte hun seg inn i kirken igjen, men ville ikke ha noe oppstyr rundt det.

Kanskje ville hun ikke at det skulle oppfattes som at nå var det slutt med kirkekritikken. For det var det ikke. Hun var som et Pauli ord overfor kirken. Men der han sa «Kjærligheten er tålmodig», sa hun tydelig at kjærligheten må være utålmodig!

Kim Friele døde fredelig 22. november. I kjærlighet ber vi om fred for henne. Men ikke fred for minnet etter henne.

Det må fortsette å utfordre oss.

Kilde

www.vl.no

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/hun-var-som-et-pauli-ord>